

מטות-מסעי תשס"ז
על מות אהרן כ"ג

רש"י
(לח) על פי ה' -
מלמד שמת
בנשיקה:

במדבר פרק לג
(לג) ויסעו מחר הגדגד ויחנו בִּיטְבֶתָה : (לד) ויסעו מִיטְבֶתָה ויחנו
בְּעֵבֶר־נָה : (לה) ויסעו מֵעֵבֶר־נָה ויחנו בְּעֵצִיּוֹן גְּבֵר : (לו) ויסעו מֵעֵצִיּוֹן גְּבֵר
ויחנו בְּמִדְבַר צֶן הוא קִדְשׁ : (לז) ויסעו מִקִּדְשׁ ויחנו בְּהַר הַהָר בְּקֶצֶה
אֲרָץ אֲדוֹם : (לח) ויעל אהרן הכהן אל הר הַהָר על פי ה' וימת שם
בְּשָׁנַת הָאֲרָבָעִים לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּאֶחָד
לַחֹדֶשׁ : (לט) וְאֶהְרֹן בֶּן שְׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים וּמֵאֵת שָׁנָה בָּמֹתוֹ בְּהַר הַהָר :

במדבר פרק כ
(כב) ויסעו מִקִּדְשׁ ויבאו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה הַר הַהָר : (כג)
ויאמר ה' אל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהְרֹן בְּהַר הַהָר על גְּבוּל אֲרָץ אֲדוֹם
לֵאמֹר : (כד) יֵאָסֹף אֶהְרֹן אֶל עַמּוּי כִּי לֹא יבֹא אֶל הָאֲרָץ אֲשֶׁר
נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל על אֲשֶׁר מְרִיתֶם אֶת פִּי לְמִי מְרִיבָה : (כה) קח
אֶת אֶהְרֹן וְאֶת אֲלֻעָזָר בְּנֵו וְהֵעַל אֹתָם הַר הַהָר : (כו) וְהִפְשֵׁט אֶת
אֶהְרֹן אֶת בְּגָדָיו וְהִלְבַּשְׁתָּם אֶת אֲלֻעָזָר בְּנֵו וְאֶהְרֹן יֵאָסֹף וּמַת
שָׁם : (כז) ויעש מֹשֶׁה כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' ויעלו אל הר הַהָר לעיני כל
הָעֵדָה : (כח) ויפֹשֵׁט מֹשֶׁה אֶת אֶהְרֹן אֶת בְּגָדָיו ויִלְבַּשׁ אֹתָם אֶת
אֲלֻעָזָר בְּנֵו וימת אֶהְרֹן שָׁם בְּרֹאשׁ הַהָר ויָרַד מֹשֶׁה וְאֲלֻעָזָר מִן
הַהָר : (כט) ויִרְאוּ כָּל הָעֵדָה כִּי גִוַע אֶהְרֹן ויָבְכוּ אֶת אֶהְרֹן שְׁלֹשִׁים
יוֹם כָּל בַּיִת יִשְׂרָאֵל :

דברים פרק י'
(ו) ובני יִשְׂרָאֵל נִסְעוּ מִבְּאֵרֹת בְּנֵי יַעֲקֹב מוֹסְרָה שָׁם מֵת אֶהְרֹן
וַיִּקְבְּר שָׁם וַיִּכְהֹן אֲלֻעָזָר בְּנֵו תַחְתָּיו : (ז) מִשָּׁם נִסְעוּ הַגְּדָגְדָה וַיִּמֹן
הַגְּדָגְדָה יִטְבֶתָה אֲרָץ נַחְלֵי מַיִם :

רמב"ן (שם)
(ו) ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן
מוסרה - מה ענין זה לכאן. ועוד וכי מבארות
בני יעקן נסעו למוסרה, והלא ממוסרה באו
לבני יעקן שנאמר (במדבר לג לא) ויסעו
5 ממוסרות ויחנו בבני יעקן. ועוד שם מת אהרן
- והלא בהר ההר מת, צא וחשוב ותמצא
שמונה מסעות ממוסרות להר ההר. אלא אף
זו מן התוכחות, ועוד זאת עשיתם, כשמת
אהרן בהר ההר בסוף ארבעים שנה ונסתלקו
10 ענני הכבוד יראתם לכם ממלחמת מלך ערד
ונתתם ראש לחזור למצרים וחזרתם
לאחוריתכם שמונה מסעות עד בני יעקן ומשם
למוסרה, שם נלחמו בכס בני לוי והרגו מכם

ואתם מהם עד שהחזירו אתכם לדרך, ומשם
15 חזרתם הגדגדה הוא חור הגדגד ומן הגדגד
למוסרה, ובמוסרה עשיתם אבל גדול על
מיתתו של אהרן שגרמה לכם זאת ונדמה
לכם כאלו הוא מת שם. וסמך משה תוכחה
זו לשבירת הלוחות, לומר שקשה מיתתן של
20 צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא כיום
שנשתברו הלוחות, ולהודיעך שקשה לו מה
שאמרו "נתנה ראש" לפרוש ממנו, כיום
שעשו את העגל. בעת ההיא הבדיל ה' את
שבט הלוי - מוסב לענין הראשון, בעת ההיא
25 - בשנה הראשונה שיצאתם ממצרים וטעיתם
בעגל ובני לוי לא טעו הבדילים המקום מכם,

- ההר, והנה עלו אל ראשו של הר והגיעו כנגד
 70 מוסרות ומת אהרן שם, והוא שנאמר (שם
 פסוק כח) וימת אהרן שם בראש ההר, והנה
 מיתתו במוסרה. ואפשר שהיו המקומות
 האלה בשמם נחשבים בהר עצמו, ויקרא
 ראש ההר וכנגדו במישור מוסרות, ושם כל
 75 אחד מוסרה, שיאמרו מוסרה אשר בהר
 ומוסרה אשר בשפלה:
 והיו במקום הנקרא חשמונה בארות בשדה
 יקראו אותן בארות בני יעקן, כי אנשי בני
 יעקן באים שם להשקות צאנם והם עשאו
 80 כי שם מצאו מים חיים. ומשם נסעו למוסרה,
 ומשם נסעו למוסרות, ויסעו ממוסרות ויחנו
 בבני יעקן, שהמקום ההוא זה שמו. וספר
 הכתוב משם נסעו הגדגדה ומן הגדגדה
 יטבתה ארץ נחלי מים - להודיע שעמדו שם
 85 ימים בעבור הנחלים. וקצר במסעיהם, שכבר
 באר אותם, אבל אמר כי משם ממוסרה נסעו
 אל הגדגדה ואל יטבתה שהיא כולה ארץ נחלי
 מים, כי מן גדגד ועד יטבתה כולה משקה:
 ויתכן עוד שנאמר כי כאשר עלה אהרן אל
 90 ראש ההר וימת בראש ההר כנגד מוסרות או
 במוסרה עצמה ויקבר שם, חזרו ישראל אל
 מוסרות לבכות ולספוד על קבר איש
 האלהים, והיו גדוליהם בכל השלשים יום
 עולים אל ראש ההר וסופדים לקדוש ה'
 95 וישבו אל המחנה במוסרה, ואחר השלשים
 יום נסעו ממוסרה אל חר הגדגד ומן הגדגדה
 יטבתה, כי עתה בשובם הלכו מהרה. וזה
 דבר נכון מאד בישוב המקראות על אופן.
 והזכיר כי היה שם המקום יטבתה, בעבור
 100 שהיה מקום טוב כי שם נחלי מים, ושאר
 המדבר ארץ ציה וצמאון אשר אין שם מים:
 וטעם הזכירו מיתת אהרן עתה במקום הזה,
 כי אמר (לעיל ט כ) ואתפלל גם בעד אהרן
 בעת ההיא, ולא הגיעו עונש השמד לא בגופו
 105 ולא בזרעו, כי לא מת עד שנת הארבעים
 שהיה זקן ושבע ימים וכהן בנו תחתיו. ואמר
 ובני ישראל נסעו - ולא אמר "ואתם" כדרך
 כל הפרשה, כי בתוכחות ידבר עמהם להוכיח
 אותם, אבל בזה יספר במסעי בני ישראל:
- וסמך זה לחזרת בני יעקן לומר שאף בזה לא
 טעו בה בני לוי אלא עמדו באמונתם, כל זה
 לשון רבינו שלמה מדברי אגדה (ירושלמי
 30 יומא פ"א ה"א):
 והוצרך רבי אברהם לומר בדרך הפשט כי
 בארות בני יעקן איננו בני יעקן ומוסרה איננו
 מוסרות, אבל קדש נקרא בארות בני יעקן,
 ושם (במדבר) [מדבר] הר ההר מוסרה, משם
 35 נסעו הגדגדה - איננו חר הגדגד, רק הוא שם
 כלל לצלמונה ופונון ואובות, ויטבתה הוא
 המקום הנקרא בארה (במדבר כא טז), וזה
 טעם ארץ נחלי מים - וידבק "ומן הגדגדה
 יטבתה" עם "ויכהן אלעזר", כי שם ביטבתה
 40 כהן אלעזר בכהונה גדולה והקריב קרבנות.
 וכל אלה דברי רוח, כי איך יתכן שכל
 המקומות האלה הרבים שיהיו כולם
 מקומות חדשים שלא נזכרו במסעות. ועוד
 שמנהג הכתוב בכל מקום לשנות מעט
 45 בהזכירו השמות פעמים בין בשם מקום בין
 בשם אדם, וכל שכן בכאן שהם שוים, כי
 מוסרה ומוסרות איננו שנוי והפרש, וכן חר
 הגדגד והגדגדה שם אחד, ויטבתה שוה
 לגמרי. ועוד כי בהר ההר כהן אלעזר כשמת
 50 אביו כאשר הליבשו הבגדים, כי מיד היה
 מרובה בבגדים, וזה משפט הכהנים הגדולים
 אפילו לדורות:
 והנראה בעיני כי הר ההר גדול שבהרים
 וארוך פרסאות רבות. ושמו מוכיח, כי הוא
 55 יקרא "הר" ויאמרו לו "ההר" לגודלו וארכו,
 וכך אמרו רבותינו (במדב"ר יט טז) שהיה הר
 על גבי הר. והיה סוף ההר עד גבול ארץ אדום
 וראשו קרוב לחשמונה, והיו במישור אשר
 לפני הר ההר ערים או מקומות הנקראים
 60 מוסרות ובני יעקן וחור הגדגד ויטבתה
 ועברונה ועציון גבר וקדש, ואלו המקומות
 אין ביניהם מרחק רב, כי המחנה הגדול
 ההוא ביום אחד מהלכים כמו פרסה או פחות
 מכאן:
 65 ונסעו מקדש ויחנו בהר ההר שנכנסו בו
 במקום שפל אשר היה ברגלי ההר, ואז צוה
 ה' למשה (במדבר כ כה) והעל אותם הר
 ההר, שיעלה למעלה אל ראשו הוא תחלת

העמק דבר להנצי"ב (שם)

שקבל אלעזר כתלמיד מובהק יותר מכל
 ישראל. ושוב לא היו שני סנהדראות
 30 ונמסר באותו מקום זה הדרך להורות
 עפ"י החקירה דוקא כל שאפשר. ומש"ה
 נקרא זה המקום מוסרה עפ"י שנמסר
 זה הכח לחוק בישראל וכלשון המשנה
 משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע.
 35 ויש לפרש עוד שם מוסרה מלשון מוסר.
 וכמו דנקראת התורה מוסר ה' בס'
 משלי ג'. והיינו משום דעמלה ש"ת הוא
 יסורין וכדאיתא בשו"ט תהלים ג' עה"פ
 אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך
 40 תלמדנו. אין לך אדם בלי יסורין יש
 אדם ששינו כואב ואינו יכול לישן יש
 אדם שבטנו כואבת וא"י לישן ויש אדם
 שיגע בתורה וא"י לישן זה יסורים וזה
 יסורים אשרי הגבר אשר תיסרנו יה
 45 ומתורתך תלמדנו. וישעיה הנביא סי'
 כ"ח הרבה להוכיח את ת"ח שבאותו
 הדור שבקשו תענוגי עוה"ז. מש"ה
 נקרא אותו המקום שנמסר חלק תורה
 בזה האופן מוסרה. ותדע בפי' מסעי על
 50 מוסרת ת"י מרדותא. והכי ת"י משלי ג'
 על מוסר ה' מרדותא. הרי דזה השם
 מוצאו מלשון מוסר. ועי' מש"כ בס'
 שמות ט"ז ד' :

(ו) ובני ישראל נסעו וגוי. כבר מבואר
 במפרשים ראשונים ז"ל חומר מקרא זה
 לפי הפשט. וכפרש"י עפ"י הדרש והוא
 במכילתא בשלח פי' ויסע שחזרו לאחור
 5 עד מוסרה והספידו את אהרן. והרמב"ן
 כתב שנתפשט מסע ישראל עד מוסרה
 ושם נתקבצו להספידו. אבל מה זה עניין
 לכאן. ולא ביארו לנו דבר המתקבל אבל
 כבר ביארנו בס' במדבר ט"ו ל"ג שהיה
 10 במדבר משה ואהרן שני ראשי
 סנהדראות. משה רבינו היה דרכו בבוא
 לפניו מעשה שלא היה מקובל מפי ה'
 להעלות הלכה למעשה ע"פ דרך
 החקירה והפלפול. ואהרון היה כמו רב
 15 בסברא שהיא דרך ההוראה בישראל ולו
 ניתן זה הכח ביחוד שאמר לו ה'
 ולהורות את ב"י. וכמש"כ באורך ר"פ
 תצוה ובהיותם במוסרה והספידו את
 אהרן שם התבוננו כי לא הניח כמותו
 20 מכוין ההוראה לשעה לאמתה ש"ת בלי
 שום פלפול וחקירה ומתה חוכמתו עמו.
 ועי' בס' במדבר ל"ג ל"ט מד"כ בס"ד.
 ואפילו אלעזר בנו היה מתלמידי משה
 דומה ליהושע כדאיתא בסנהדרין די"ט
 25 כל המלמד את בן חברו תורה דומה
 כאלו ילדו שנאמר ואלה תולדות אהרון
 ומשה. ועי"כ הכוונה על דרך הפלפול

Rabbi Brovender's Parsha Shiur is sponsored by
 Dr. Bernard & Robin Cohen, Milwaukee

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts,
 or to sign-up to receive sources in advance.